

**DET KONGELEGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT**

Innovasjon Norge
Postboks 448 Sentrum
0104 Oslo

Dykkar ref

Vår ref
201001820 - 1

Dato
01.02.2011

Oppdragsbrev til Innovasjon Norge 2011

1. INNLEDNING

Landbruks- og matdepartementet viser til Prop. 1 S (2010-2011) for departementet, samt Stortingets behandling av denne i Innst. 8. s (2010-2011). I dette brevet redegjøres det for de økonomiske rammene i budsjettforslaget og de politiske føringene som er knyttet til de enkelte postene.

Fra bevilgningen for 2011 stiller LMD følgende midler til disposisjon for Innovasjon Norge (IN):

Kap. 1149 Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket

Post 71	Trebasert innovasjonsprogram	18 000 000 kroner
Post 71	Skog, klima- og energitiltak	7 000 000 kroner

Kap. 1150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.

Post 50	Utv.program for matspesialiteter fra norsk landbruk	56 500 000 kroner
Post 50	Sentrale BU-midler	8 000 000 kroner
Post 50	Utviklingsprogram for grønt reiseliv	18 000 000 kroner
Post 50	Inn på tunet	9 000 000 kroner ¹
Post 50	Bioenergiprogrammet	45 000 000 kroner
Post 50	e-sporing	2 000 000 kroner
Post 50	Konfliktforebyggende tiltak jordbruk/reindrift	1 000 000 kroner

¹ I tillegg til LMDs bevilgning bidrar også Kommunal- og regionaldepartementet med 1 mill. kroner som for 2011 overføres til kap 1150 post 50.

Kap. 1151 Til gjennomføring av reindrifftsavtalen

Post 51	Verdiskapingsprogram for reindrift	7 700 000 kroner
Post 51	Konfliktforeb. tiltak mellom reindrift og jordbruk	1 400 000 kroner

Oversikten inkluderer også midler til administrasjons- og gjennomføringskostnader med ordningene. Det vises ellers til særskilt omtale og samlet oversikt over midler til administrasjons- og gjennomføringskostnader under punkt 5.3, samt under omtale av de enkelte ordningene.

Når det gjelder kap 1150, post 50, fylkesvise BU-midler, vil den fylkesvise fordelingen av disse midlene gå fram av et eget rundskriv jf. Pkt 3.2.2.

Som følge av arbeidet med ny melding til Stortinget om landbruks- og matpolitikken, kan det bli aktuelt å gjøre endringer som får konsekvenser for program og ordninger. Ved behov vil LMD be om bistand til eventuelt arbeid som følger av dette.

2. OVERORDNEDE UTFORDRINGER OG PRIORITERINGER

Hovedmålet for Innovasjon Norge (heretter IN) er:

«IN har til formål å fremme bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling i hele landet og utløse ulike distrikters og regioners næringsmessige muligheter gjennom å bidra til innovasjon, internasjonalisering og profilering.»

Vi viser ellers til Nærings- og handelsdepartementets oppdragsbrev for mer utfyllende beskrivelse av målene for Innovasjon Norge.

2.1 Sektorpolitiske mål og styringssignaler

Hovedmålet for landbruks- og matpolitikken er å opprettholde et levende landbruk over hele landet. Politikken skal gi grunnlag for økt verdiskaping og livskvalitet basert på en bærekraftig og klimariktig forvaltning av landbruket og bygdene sine ressurser (St. prp.nr. 1 (2008-2009)). Regjeringens politiske plattform 2009-2013 utdyper målet til å være å bidra til å sikre et landbruk med en variert bruksstruktur i hele landet gjennom en klar distriktsprofil.

I tillegg er følgende dokumenter sentrale:

- St.meld. nr. 39 (2008-2009) *Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen*
- St.meld. nr. 19 (1999-2000) Om norsk landbruk og matproduksjon.
- Den nasjonale strategien for næringsutvikling, "Ta landet i bruk!"
- Forskrift om midler til bygdeutvikling
- LMDs matpolitiske strategi, "Smaken av Norge"
- LMDs "Strategi for forskning og forskningsbasert innovasjon"

- LMDs miljøstrategi for perioden 2008-2015
- St.meld. nr. 7 (2008-2009) *Et nyskapende og bærekraftig Norge*

Det forventes at disse legges til grunn for INs arbeid og fungerer som en overbygging for verdiskapingsprogrammene og annen næringsutvikling.

Regjeringens målsetting om at 15 prosent av matproduksjon og –forbruk skal være økologisk innen 2020, understreker behovet for felles innsats på området. Det er derfor viktig at IN bidrar til at satsingen på økologisk landbruk inkluderes i, og gjøres til en integrert del av, det generelle næringsutviklingsarbeidet. Det forventes et nært samarbeid med Statens landbruksforvaltning og KSL Matmerk på dette området.

3. NÆRMERE OM DE ENKELTE ORDNINGENE OG POSTENE

3.1 Ordninger under kap. 1149, post 71

3.1.1 Trebasert innovasjonsprogram

Bevilgningen til Trebasert innovasjonsprogram settes til 18 mill. kroner i 2011. Fra det tidligere Treprogrammet er det rapportert at det står igjen om lag 19 560 216 kroner i ubrukte midler, som følge av annulleringer og reduserte utbetalinger. De ubrukte midlene fra Treprogrammet skal overføres til Trebasert innovasjonsprogram, og utgjøre en del av den totale rammen for 2011. Det samme gjelder midlene IN har mottatt som følge av tilbakekreving. Dette gir en samlet ramme for 2011 på 38,5 mill. kroner. Overføring av eventuelle ubrukte midler kommer i tillegg til dette. Inntil 4,5 mill. kroner av bevilgningen skal dekke INs administrasjons- og gjennomføringskostnader med ordningen. Denne øvre rammen kan sees i sammenheng med INs administrasjons- og gjennomføringskostnader med Bioenergiprogrammet jf. pkt. 5.3.

De viktigste føringene for programmet er lagt i strategien fra 2006, og videreført i programnotat vedtatt 8. desember 2008. Programmet er en viktig del av regjeringens satsing på økt verdiskaping med basis i skogressursene. Det vises særlig til departementets næringsutviklingsstrategi "Ta landet i bruk!", St. meld. nr. 34 (2006-2007) Norsk klimapolitikk, og oppfølgingen av St.meld. nr. 39 (2008-2009) Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen. Det er viktig å arbeide for å øke bruken av tre i samfunnet bl.a. som ett av flere tiltak som kan bidra til å redusere den samlede klimabelastningen. Det bør være et satsingsområde for programmet å synliggjøre bruk av tre som klimatiltak. Viktige satsingsområder for programmet i 2011 blir utvikling av industrielt byggeri i byer, tettsteder og i landbruksbygg. I tillegg er det ønskelig at IN satser på prosjekter som kombinerer ulike typer materialer; for eksempel stål og betong i samspill med tre.

INs hovedoppgave blir å sørge for at den totale virksomheten knyttet til programmet, er i tråd med mål og strategier for satsingen. INs ansvar omfatter også den utadrettede virksomheten som er viktig for å skape motivasjon i næringen, og IN bør ha en aktiv og

oppsøkende holdning til nye prosjekter. Arbeidet forutsettes å skje i samarbeid med fylkesmennene, fylkeskommunene og drivernetverket for å optimalisere bruken av etablert kompetanse og nettverk på området. IN bør også legge vekt på å søke kunnskap utenfor Norge, og formidle denne til relevante miljøer.

Departementet ba i 2010 IN om å foreta en evaluering av programmet for å måle resultatene av den innsatsen som er lagt ned over mange år. Det legges til grunn at IN fullfører evalueringen i løpet av første kvartal 2011. LMD ber IN om å legge stor vekt på informasjonsvirksomhet også i 2011 både knyttet til søkermulighetene innen programmet og formidling av relevant informasjon om prosjekter og resultater. Departementet har mottatt INs kommunikasjonsplan for programmet for 2010 og ber om at denne blir oppdatert og videreutviklet for 2011.

LMD anmoder IN om å tilstrebe kortest mulig tid mellom tilsagn om prosjektstøtte og realisering av prosjektet, for å sikre en mest mulig effektiv bruk av midlene. Det bør være samsvar mellom tildelt beløp til prosjekter og programmets budsjetttramme.

Departementet har sendt melding til ESA om bruk av gruppeunntak for den delen av Trebasert Innovasjonsprogram som er notifisert. Dette er også gjort for å lette rapporteringsbyrden for IN (Kommisjonsforordning (EF) nr. 800/2008 av 6. august 2008). Det blir ikke lenger nødvendig å rapportere på notifisert støtte og gruppeunntak hver for seg. Fra og med 01.01.2011 kan tilskudd over Trebasert innovasjonsprogram tildeles med hjemmel i gruppeunntaket for forskning, utvikling og innovasjon.

3.1.2 Skog, klima- og energitiltak

Midlene til skog-, klima- og energitiltak som kom inn på statsbudsjettet i 2009, som en forsterket satsing under kapittel 1149, post 71 Tilskott til verdiskapingstiltak i skogbruket, skal først og fremst prioriteres til oppfølging av departementets klimamelding på områdene skog og bioenergi, gjennom støtte til tiltak som både bidrar til økt opptak av CO₂ i skog, fornybar energiproduksjon og reduksjon av utslipp av klimagasser. I oppdragsbrevet for 2009 og 2010 ble IN tildelt henholdsvis 15 og 17 mill. kroner fra kapittel 1149, post 71, til å støtte bioenergi prosjekter innenfor de gjeldende målområdene for Bioenergi programmet. Etter en midtveisevaluering, ble tildelingen i et supplerende oppdragsbrev for 2010 redusert med 10 mill. kroner til 7 mill. kroner.

For 2011 tildeles IN 7 mill. kroner fra kapittel 1149, post 71 til bioenergi prosjekter i tråd med føringene i supplerende oppdragsbrev av 16. april 2009. Midlene skal først og fremst nyttes til de samme målområdene som gjelder for Bioenergi programmet. Midlene kan også nyttes til investeringsstøtte til flisproduksjonsutstyr, men da ut fra en streng prioritering, og ut fra et mål om å dekke et behov for å ha tilgang til slikt utstyr i alle regioner i landet. Dersom IN ser det som formålstjenlig som del av en helhetlig bioenergi politikk, kan det gis støtte til prosjekter utover Bioenergi programmets målgruppe fra disse midlene. INs administrasjons- og gjennomføringskostnader i

forbindelse med midlene dekkes av bevilgningen til Bioenergiprogrammet under LUF, jf. punkt 3.2.6.

3.2 Ordninger under kap. 1150, post 50

Statens landbruksforvaltning (SLF) har det administrative hovedansvaret for Landbrukets Utviklingsfond (LUF), og er ansvarlig for regnskapsføringen. Fondsmidlene kan brukes til tiltak som tar sikte på å styrke og bygge ut næringsgrunnlaget på landbrukseiendommen. Dette gjelder også om landbrukseiendommen er en del av en kombinert arbeidsplass.

3.2.1 Utviklingsprogram for matspesialiteter fra norsk landbruk

Som en videreutvikling av Verdiskapingsprogrammet for matproduksjon (VSP-mat) etableres det et Utviklingsprogram for matspesialiteter fra norsk landbruk. Anbefalingene fra rapporten *"VSP mat etter 2010? – virkemidler til innovasjon, verdiskaping og mangfold på matområdet"* fra mars 2010, legges til grunn for arbeidet med å etablere utviklingsprogrammet. Utviklingsprogrammet er nærmere omtalt i Prop. 133 S(2009-2010) Om jordbruksoppkjøret 2010.

Tildelingen til utviklingsprogrammet, som stilles til disposisjon for IN i 2011, er på 56,5 mill. kroner. Inntil 7,5 mill. kroner av bevilgningen skal dekke INs administrasjons- og gjennomføringskostnader med ordningen. Det er etablert en styringsgruppe for utviklingsprogrammet bestående av LMD, Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, og representanter fra fylkeskommune og fylkesmannsembet. IN er sekretariat for styringsgruppen, og har den viktige rollen med å iverksette den samlede matsatsingen.

Departementet ser det som viktig at arbeidet med kompetanse fortsatt gis høy prioritet, og at den etablerte infrastrukturen med de 5 kompetansenavnene videreføres. Departementet ber IN bistå i etableringen av den nye programpiloten markedstjenester fra KSL Matmerk, slik at tjenesten blir best mulig koordinert og samordnet med tjenestene fra kompetansenavnene.

Departementet ber IN om å prioritere å styrke arbeidet med koordinering av aktivitetene i programmet, og å sørge for gode rutiner for oppfølging og kontroll. Det må sikres at distriktskontorene har tilstrekkelig kunnskap og kompetanse innenfor de prioriterte områdene i programmet, slik at programmet og tiltakene holder en god kvalitet. IN bes videre om å videreføre samarbeidet med Mattilsynet om å forsterke tilsynets kompetansesatsing rettet mot småskalaproduksjon og mattrygghet, samt å opprettholde og utvikle et godt samarbeid i de regionale partnerskapene.

Den faglige møtearenaen for VSP-mat avvikles fra og med 2011.

3.2.2 Fylkesvise BU-midler

De fylkesvise BU-midlene forvaltes etter Forskrift om midler til bygdeutvikling. Det pågår for tiden en større gjennomgang av regelverk for ordningene under LUF. I lys av denne gjennomgangen, samt arbeidet med ny melding til Stortinget om landbruks- og matpolitikken, kan det også bli behov for revisjon av BU-forskriften. LMD ber IN om evt. å bistå i dette arbeidet.

IN får oppdragsbrev fra fylkesmennene som beskriver hvordan de bedriftsrettede BU-midlene skal forvaltes.

I jordbruksforhandlingene 2010 ble det enighet om å øke rammen for de bedriftsrettede fylkesvise BU-midlene med 61,5 mill. kroner, til 414,5 mill. kroner. Inntil 30 mill. kroner skal dekke INs administrasjons- og gjennomføringskostnader med ordningen. Disse kostnadene skal ikke trekkes fra ordningen, men blir overført direkte til Innovasjon Norge fra kapittel 1150 post 50.

Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) leverte i samarbeid med Norsk senter for Bygdeforskning en evaluering av de fylkesvise, bedriftsrettede BU-midlene i februar 2010. Disse er også blitt vurdert i tilknytning til Econ Pöyrys evaluering av Innovasjon Norge som ble levert i august 2010. Evalueringene og eventuelle konsekvenser for forvaltningen og innretningen av de fylkesvise BU-midlene vil bli sett i sammenheng med arbeidet med ny melding til Stortinget om landbruks- og matpolitikken. Inntil videre legger LMD til grunn en videreføring av hovedprinsippene i forvaltningen av dagens BU-midler, jf. den nasjonale strategien for næringsutvikling. Det vises videre til protokoll fra jordbruksoppgjøret 2010, der partene understreket at lønnsomhetsvurdering av prosjektene skal ligge til grunn for tildeling av midler, men at lønnsomhet ikke er ensbetydende med strukturrasjonalisering. Videre skal ulike eieformer likestilles ved prioritering av søknader, og nye krav til dyrevelferd og fornyelse av driftsapparatet skal vektlegges. For øvrig skal det på generelt grunnlag ikke være noen nedre grense for størrelsen på investeringer for å kunne motta støttebeløp fra de fylkesvise BU-midlene. Det er særlig viktig at dette tas hensyn til når det gjelder saueholdet.

I tillegg ble det innenfor rammen av de bedriftsrettede, fylkesvise BU-midlene innført et forsterket generasjonsskiftetilskudd/lån til personer under 35 år. Dette gjøres ved en sterkere prioritering av personer under 35 år innenfor ordningene med tilskudd til investeringsstøtte, etablererstipend og tilskudd til bedriftsutvikling. LMD ber IN om å sørge for at dette blir ivaretatt, og ber om at støtten til personer under 35 år rapporteres særskilt.

Ordningen med regional forvaltning av BU-midler i Oppland er forlenget til og med 2011. Ordningen omfatter regionene Valdres og Nord-Gudbrandsdal. INs klagenemnd vil fortsatt fungere som klageinstans i forsøksperioden.

I forbindelse med finansiering av driftsbygninger i landbruket bør IN kvalitetssikre planer og se til at planene blir fulgt.

BU-midlene skal inngå i INs kundeeffektundersøkelser, der det må skilles mellom investeringstilskudd i landbruket og tilskudd til utvikling av nye næringer i landbruket. Arbeidet med å måle oppnådd effekt av BU-midlene i kundeeffektundersøkelsene videreføres i en forenklet form, med noe færre indikatorer for å måle oppnådd effekt, jf. kommunikasjon omkring kundeeffektundersøkelsene og vurderingen av indikatorene per tjeneste.

IN har ansvaret for tildeling av nasjonal og fylkesvise BU-priser for 2011.

Med bakgrunn i store investeringsbehov i landbruket, videreføres utlånsrammen for lån med rentestøtte med en ramme på 1000 mill. kroner også i 2011. Det er enkelte år foretatt en omfordeling av rentestøtte mellom fylkene på slutten av året, ettersom det har vært ulik etterspørsel etter tilbudet. I 2011 vil det bli foretatt en tilsvarende gjennomgang av ubrukte rammer for rentestøtte i løpet av året, og det vil bli foretatt omfordeling dersom det viser seg å være stort omfang av ubenyttede rammer i enkelte fylker. Nivået på rentestøtten fastsettes av IN en gang pr år for alle lån som er inne i rentestøtteordningen med unntak av lån som ble innvilget med fast rentesats. Rentestøtten skal være 50 pst. av *Risikofri rente 3 år stat (ST4X)* for foregående år. Maksimalsatsen for rentestøtte ble i jordbruksforhandlingene 2010 videreført på 4 pst. Grøfting er en del av formålet for rentestøtte, og det er opp til de regionale partnerskapene å vurdere om grøfting skal legges inn i de regionale strategiene for næringsutvikling.

3.2.3 Sentrale BU-midler

I jordbruksoppgjøret 2010 ble det satt av 17 mill. kroner til sentrale BU-midler, hvorav om lag halvparten fordeles i separat møte mellom avtalepartene. Det er satt av 8 mill. kroner til fordeling av avtalepartene for 2011. Søknader om sentrale BU-midler sendes IN for saksforberedelse til møte med avtalepartene.

3.2.4 Satsing Inn på tunet – Inn på tunet-løftet 2010-2012 og oppfølging av handlingsplan for Inn på tunet

Det er satt av 9 mill. kroner pr. år til Inn på tunet for 2011, herunder 5 mill. kroner til videreføring av Inn på tunet-løftet per år i perioden 2010-2012 og 4 mill. kroner til nasjonale og regionale utviklingsprosjekter med nasjonal overføringsverdi. Inntil 1,124 mill kroner av bevilgningen skal dekke INs administrasjons- og gjennomføringskostnader med satsingen. I tillegg til LMDs bevilgning til Inn på tunet, bidrar også Kommunal- og regionaldepartementet med 1 mill. kroner til satsingen. For 2011 vil beløpet fra KRD bli overført til LMDs budsjettkapittel 1150 post 50, slik at IN kan trekke totalt 10 mill. kroner over kap 1150, post 50 til satsingen. Rapportering på

bruken av midlene fra LMD og KRD inngår i INs ordinære rapportering på Inn på tunet jf. også pkt. 6 Rapportering og resultatoppfølging.

IN er gitt i oppdrag å forestå oppfølging og administreringen av Inn på tunet-løftet. Arbeidet skal skje i samarbeid med avtalepartene og Faglig møtearena for Inn på tunet. Konkretisering av INs oppdrag framgår av utarbeidet programnotat for Inn på tunet-løftet.

Landbruks- og matdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet har igangsatt arbeidet med en nasjonal strategi for Inn på tunet. Faglig møtearena Inn på tunet vil være referansegruppe for arbeidet og IN forventes å bistå arbeidet i 2011.

3.2.5 Utviklingsprogram for grønt reiseliv

Det er satt av 18 mill. kroner til videreføring av arbeidet med utviklingsprogrammet for grønt reiseliv i Norge i 2011. Inntil 2 mill kroner av bevilgningen skal dekke INs administrasjons- og gjennomføringskostnader med programmet.

Faglig møtearena reiseliv har konkretisert innholdet i programmet, og LMD ber IN koordinere programmet i samsvar med programnotat godkjent av avtalepartene. LMD ber IN om å følge opp tidligere føringer om å legge til rette for utvikling av tiltak for jakt og vilt innenfor programmet, samt å ivareta koblingen mellom utviklingsprogram for grønt reiseliv, utviklingsprogram for matspesialiteter og utviklingsprogram for innlandsfisk gjennom Faglig møtearena reiseliv. I forbindelse med nettverksprosjektet Håndplukket, ber LMD om en kort vurdering av resultater av prosjektet og spesielt kostnadene med satsingen sett opp mot hvor mange som omfattes av ordningen.

LMD ber IN fortsette arbeidet med å markedsføre programmet på en måte som bedrer pågangen av relevante prosjektsøknader. IN bes også om å jobbe for å gjøre programmet kjent i det øvrige virkemiddelapparatet og blant næringsutøvere. IN må bidra til kunnskapsformidling fra avsluttede prosjekter til næringen og relevante aktører. Når det gjelder kompetanseutvikling, er det spesielt viktig at IN samarbeider med næringsorganisasjonene for å sørge for relevante og dekkende tilbud.

3.2.6 Bioenergiprogrammet

Det er for 2011 avsatt 45 mill. kroner til bioenergiprogrammet over Landbrukets utviklingsfond. LMD stiller hele beløpet til disposisjon for IN til videre forvaltning av programmet. Inntil 5,3 mill kroner av bevilgningen skal dekke INs administrasjons- og gjennomføringskostnader med programmet. Denne øvre rammen kan sees i sammenheng med INs administrasjons- og gjennomføringskostnader med Trebasert innovasjonsprogram jf. pkt. 5.3.

LMD legger til grunn at programmet videreføres med basis i de samme hovedmålene som for 2010, herunder skal klima- og energigevinstene vektlegges. Det vises i denne sammenheng til St. meld. nr. 34 (2006-2007) Norsk klimapolitikk, Prop. 133 S (2009-2010) Om jordbruksoppkjøret 2010, samt St. meld. nr. 39 (2008-2009) Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen. Videre skal IN forholde seg til brev fra LMD som presiserer målområdene for programmet, samt den nasjonale strategien for næringsutvikling "Ta landet i bruk!".

IN bes videreføre og prioritere satsingen på energiomlegging i veksthus, jf brev av 28.06.2007. I gjeldende retningslinjer for programmet, er det satt en øvre grense for støtte til varmeanlegg i veksthus tilsvarende en effekt på biokjelen på 1 MW. IN bes vurdere om det er hensiktsmessig å heve denne grensen noe med bakgrunn i størrelsesstrukturen for norske veksthus. Departementet ønsker deretter å komme tilbake til en drøfting av dette spørsmålet med IN i løpet av februar måned. Biogassprosjekter skal vurderes med utgangspunkt i de vanlige energi- og lønnsomhetskriteriene. Utover dette skal også en helhetlig miljøgevinst av biogassprosjektene tillegges vekt. Investeringstøtte for å fremme pilotprosjekter på biogass må sees i sammenheng med eventuelle utviklingsprosjekter på temaet i Utviklingsprogrammet for klimatiltak over Jordbruksavtalen, som ble etablert i 2007. Departementet ber IN vurdere om det fortsatt er behov for å få på plass noen flere pilotanlegg for å kunne utprøve ulike teknologiløsninger og virkninger ved ulike klimatiske forutsetninger og ulike driftsløsninger.

Tilskudd til bioenergi prosjekter skal skje i henhold til retningslinjene for statstøtte til miljøformål, jf. programnotatet for bioenergi programmet, godkjent av LMD 6. mars 2009 og brev fra LMD til IN av samme dato.

LMD legger til grunn at IN i forvaltningen av bioenergi programmet, fortsatt sikrer en samordning i forhold til ENOVAs kompetanse og virkemidler innen området. IN må også benytte seg av den kompetanse og det nettverk fylkesmennene og fylkeskommunene har innenfor bioenergiområdet. I tillegg til at det er en åpen søknadsbasert ordning, bør det arbeides aktivt for å nå prosjekter eller tiltak som allerede er i ferd med å utvikles. IN bør også framover legge vekt på å sikre en tilfredsstillende aktivitet i alle geografiske områder eller fylker.

LMD anmoder IN om å tilstrebe kortest mulig tid mellom tilsagn om prosjektstøtte og realisering av prosjektet, for å sikre en mest mulig effektiv bruk av midlene under programmet.

Departementet legger til grunn at IN viderefører og utvikler samarbeidet med relevante fag- og kompetansemiljøer på bioenergiområdet, herunder Norsk institutt for skog og landskap og Senter for bioenergiforskning på Ås m.fl.

3.2.7 E-sporing fagpiloter

For 2011 er det satt av til sammen 2 mill. kroner til finansiering av bransjepiloter for eSporing. LMD vil overføre disse midlene i sin helhet til IN for vurdering, forvaltning og koordinering i forhold til søknader fra bransjepilotene i grønn sektor. Inntil 100 000 kroner av bevilgningen skal dekke INs administrasjons- og gjennomføringskostnader med ordningen.

LMD ber om at IN gjennomfører hele søknadsprosessen for disse midlene, samt behandler innkomne søknader med henhold til oppbygging og kostnadsstruktur. eSporingssekretariatet vil bistå IN i faglig vurdering av søknadene med hensyn til innhold, relevans og betydning opp mot den nasjonale eSporingsløsningen. IN skal rapportere til LMD om tilskuddsfordelingen og bruken av midlene.

Søknadsfrist for 2011-midler er 1. mars 2011.

3.2.8 Sametingets midler til næringsformål

I jordbruksoppgjøret 2010 er det overført 2 mill. kroner til Sametingets midler til næringsformål. LMD forutsetter at det er et tett samarbeid mellom Sametinget, IN og fylkesmennene i Finnmark og Troms for å få best mulig effekt av midlene til næringsutvikling i disse fylkene. LMD legger til grunn at IN følger opp dette, og at rapport blir lagt fram i forkant av forhandlingene i 2011.

3.3 Ordninger under kap. 1151, post 51

Reindriftens utviklingsfond (RUF) skal gjennom bruk av økonomiske virkemidler bidra til å utvikle reindriftsnæringen i samsvar med de reindriftspolitiske mål. Økonomiske rammer og føringer for øvrig blir fastsatt i forbindelse med Stortingets behandling av proposisjonene om reindriftsavtalen og det årlige statsbudsjettet.

IN skal bidra til en livskraftig reindriftsnæring innenfor de rammer som ressursgrunnlaget setter. Dette innebærer en aktiv oppfølging av de oppgavene som er direkte tillagt gjennom reindriftsavtaleforhandlingene. Videre vises det til de muligheter som ligger i at reindriften også kan være søknadsberettiget til andre støtteordninger fra IN.

3.3.1 Verdiskapingsprogrammet for reindrift

Fra og med Reindriftsavtalen 2001/2002 har det årlig vært satt av midler til Verdiskapingsprogrammet for reindrift (VSP-rein) over reindriftsavtalen. Det er ikke fastsatt noen tidshorison for VSP-rein. Avtalepartene har løpende blitt enige om en videreføring av programmet gjennom de årlige reindriftsavtaleforhandlingene.

For 2011 er det satt av 7,7 mill. kroner til verdiskapingsprogrammet. Dette er tilsvarende bevilgning som i Reindrifftsavtalen 2009/2010. Inntil 1,2 mill. kroner av bevilgningen skal dekke INs administrasjons- og gjennomføringskostnader med programmet. I forbindelse med fjorårets gjennomgang av virkemidlene over Reindriftens utviklingsfond ble også VSP-rein behandlet. Arbeidsgruppen som foretok denne gjennomgangen konkluderte med at det fortsatt foreligger et behov for en oppfølging av VSP-rein sine brukere. Av den grunn anbefalte arbeidsgruppen en videreføring av programmet. Videre anbefalte gruppen at avtalepartene foretar en grundig vurdering av den fremtidige innretningen av programmet. Med bakgrunn i disse vurderingene ble det foreslått at man også vurderer lokalisering av administrasjonen av programmet. I tillegg ble det foreslått at styringsgruppens rolle klargjøres.

Avtalepartene er enige om å videreføre hovedmålet og VSP-rein sine delmål. Det er nødvendig med en prioritering og tett oppfølging av de bedriftene som allerede er etablert med støtte fra VSP-rein. Sentrale satsingsområder for å styrke grunnlaget for en videreutvikling av disse bedriftene vil være:

- Kompetanseheving og veiledning knyttet til forretningsdrift.
- Markedskompetanse og markedsarbeid, herunder distribusjonsløsninger for å sikre at reinkjøttet kommer ut i markedet, samt markedsanalyser i forhold til de markedene man ønsker å etablere seg i, og hvilke produkter som etterspørres.
- Nettverksbygging.
- Produktutvikling.
- Andre tiltak.

Med bakgrunn i prioriteringer gitt av avtalepartene og gitte satsingsområder, skal programmets strategiske plan revideres. For å følge opp den reviderte strategiske planen, skal det utarbeides årlige handlingsplaner med budsjett.

Styringsgruppens rolle tydeliggjøres, og dens innflytelse økes for å nå målene med programmet. Dette innebærer bl.a. at styret skal godkjenne strategisk plan, årlige handlingsplaner og budsjett. Videre skal styret godkjenne prosjekter med en kostnadsramme over 500 000 kroner, samt prosjekter av prinsipiell karakter. Når det gjelder sammensetning og oppnevning av styringsgruppen, foreslås ingen endringer.

3.3.2 Ordningen med konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part

Ordningen med konfliktforebyggende tiltak er regulert gjennom Forskrift om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part.

Avsetningen fra Reindriftens utviklingsfond (RUF) til konfliktforebyggende tiltak for 2011 er på 1,4 mill. kroner (fastsatt i Reindrifftsavtalen for 2010/2011). Dette er tilsvarende bevilgning som i 2010. I tillegg finansieres ordningen med 1 mill. kroner over LUF under posten Sametingets midler til næringsformål og konfliktforebyggende tiltak jordbruk/reindrift. IN forvalter ordningen.

3.4 Kap. 2421 (NHD) Lavrisikolåneordningen - Lån til landbruksformål

IN kan som tidligere gi lån til landbruksformål innenfor rammen for Lavrisikolåneordningen. Lån kan gis til både næringsformål og boligformål. Det er viktig at IN i sin rapportering og statistikkføring fortsatt opprettholder et skille mellom boligformål og næringsformål. Som næringslån regnes også rentebærende lån til miljøtiltak i landbruket.

3.5 Nærmere om utvalgte områder

Omtalen peker på en del viktige områder for 2011, men er ikke uttømmende, og må sees i sammenheng med bl.a. Prop.1 S (2010-2011), *Prop. 133 S (2009-2010) Jordbruksoppgjøret 2010* og Prop. 128 S (2009-2010) *Reindrifftsavtalen 2009/2010*. IN bør også ta en initierende rolle innenfor sine virksomhetsområder.

3.5.1 Inkubatorprogram for mat- og naturbaserte næringer

SIVAs og Innovasjon Norges satsing på et nasjonalt program for mat- og naturbaserte næringer skal videreføres i 2011.

Det forutsettes at programmet medfinansieres av regionale myndigheter, Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) og LMD. Den årlige støtten fra LMD innvilges fra Utviklingsprogrammet for matspesialiteter fra norsk landbruk og skal tilsvare støtten som KRD øremerker til programmet i oppdragsbrevet til SIVA. For 2011 vil dette utgjøre 2 mill. kroner.

3.5.2 Internationale Grüne Woche

IN har i flere år lagt ned et betydelig arbeid i forbindelse med den norske deltakelsen på Internationale Grüne Woche (IGW) i Berlin. LMD ber IN fortsette sitt arbeid med IGW i samarbeid med LMD og innleid prosjektkoordinator. IGW er den største markeringen av norsk mat og reiseliv i utlandet som LMD er involvert i, og messedeltakelsen har utviklet seg til å bli en funksjonell arena for politiske møter, pressekonferanser og dialogmøter med næringslivet. Inntil 3,84 mill. kroner kan benyttes til å dekke INs administrasjons- og gjennomføringskostnader med Grüne Woche.

3.5.3 Mat langs Nasjonale Turistveier

I jordbruksoppkjøret 2009 ble det enighet om å sette i gang en 3-årig satsing på mat og reiseliv langs de nasjonale turistveiene med utgangspunkt i Nord-Gudbrandsdalen. Prosjektet er igangsatt. Prosjektleder rapporterer til styringsgruppe under Fylkesmannen i Oppland, hvor IN er representert.

3.5.4 Matstreif i Oslo

LMD ber om at det med utgangspunkt i erfaringene fra Matstreif, arrangeres et matstreif i Oslo også i 2011. Det operative ansvaret for gjennomføring av matfestivalen videreføres i IN. Matstreif er en viktig arena for å presentere norske mat og matproduksjon generelt og mat med lokal identitet spesielt. LMD ber derfor IN om å involvere andre sentrale aktører i verdikjeden for matproduksjon i planlegging og gjennomføring av arrangementet. Det bør nedsettes en styringsgruppe med de aktørene som bidrar til finansiering av arrangementet. Inntil 2 mill. kroner kan nyttes til å dekke INs administrasjons- og gjennomføringskostnader med Matstreif.

3.5.5 Andre aktiviteter på matområdet

LMD ber IN videreføre arbeidet med å profilere Norge gjennom norsk matkultur og norsk kokekunst, f.eks. gjennom å bruke erfaringene fra Taste of Norway i det videre arbeidet. Departementet ber også om at IN bidrar i arbeidet med Norwegian Foodprints. IN bør ha særskilt aktivitet knyttet til å finne fram til og synliggjøre gode spisesteder som har kunnskap om og serverer kvalitetsmat basert på norske råvarer. Det er et ønske om at det er et sterkere samspill innenfor områdene fisk, landbruk og reiseliv.

LMD tar også sikte på å videreføre Smakens Uke i 2011. Samarbeidsaktørene på dette området i 2010 var opplysningskontorene i landbruket, NOFIMA Mat, Norges Kokkemesteres Landsforening (NKL), COOP og Det franske kultursenter. LMD legger til grunn at IN deltar i arbeidet med Smakens uke på tilsvarende nivå som tidligere.

LMD har, sammen med FKD, igangsatt et arbeid for å profilere norsk mat under Ski-VM i Oslo 2011. IN deltar i styringsgruppen for prosjektet. Dette prosjektet vil kunne gi grunnlag for god synlighet og profilering av norsk mat og matpolitikk i det offentlige rom, og inngår i arbeidet for omdømmebyggingen av norsk mat.

IN representerer Norge i styringsgruppen for det nordiske prosjektet Ny nordisk mat. Det er viktig at arbeidet i prosjektet Ny nordisk mat sees i sammenheng med øvrig aktivitet på matområdet i Norge.

3.5.6 Innlandsfisk

LMD iverksatte i 2008 et 5-årig utviklingsprogram for innlandsfiske. Programmet skal arbeide med sikte på å utvikle tre umodne verdikjeder til velfungerende næringer med et større utbud av kvalitetssikrede produkter innenfor:

- ✓ Næringsfiske
- ✓ Innlandsfiskeoppdrett
- ✓ Fisketurisme

IN deltar som observatør i styringsgruppen for utviklingsprogrammet.

3.5.7 Frukt og bær – reiseliv – kulturlandskap

Det ble ved jordbruksforhandlingene 2007 enighet om å sette i gang en 5-årig satsing på frukt og bær – kulturlandskap – reiseliv på Vestlandet. Det er sendt oppdragsbrev til fylkesmennene i de involverte fylker, og satsingen blir ledet fra fylkesmannsembetet i Sogn og Fjordane. LMD legger til grunn at IN er involvert i arbeidet på regionalt nivå.

3.5.8 Nyetableringer i landbruket

For å øke fleksibiliteten i kvoteordningen for melk ble partene i jordbruksforhandlingene 2008 enige om å innføre en ordning for nyetablering av melkeproduksjon. Ordningen ble videreført i 2010. SLF skal behandle søknadene i samråd med fylkesmennene og IN.

4. ANDRE FORUTSETNINGER OG KRAV

Med utgangspunkt i målet om økt verdiskaping i landbruket er det viktig å se sektorens innsats innen næringsutvikling, innovasjon og forskning i en helhet. LMD forventer at IN og Forskningsrådet videreutvikler samarbeidet med sikte på å hente ut større synergier av virkemiddelbruk.

Det forutsettes at IN viderefører sine faglige møtearenaer for temaområdene tre, bioenergi, "Inn på tunet" og reiseliv. I den grad IN anser det som nødvendig for sitt arbeid, kan det i tillegg etableres faglige møtearenaer på andre områder. De faglige møtearenaene skal gi IN og LMD signaler om målrettet bruk av virkemidlene, økt samhandling og innovasjon. Fra 1.1.2010 skal også fylkeskommunen være representert i de faglige møtearenaene på nasjonalt nivå.

Det er viktig at landbruk inngår som en integrert del av Innovasjon Norges arbeid med å styrke kommunene som førstelinje innenfor næringsutvikling og entreprenørskap. Samarbeidet i det regionale partnerskapet i forhold til kommunene på dette området må videreutvikles.

I samsvar med styringsdialogen mellom LMD og IN, må IN i 2011 prioritere arbeidet med nettbasert publikasjon og dokumentasjon av nyskappingsprosjekter innen landbrukssektoren (mat, trevirke, reiseliv, utmark etc.). Arbeidet skal skje i tett dialog med LMDs informasjonsenhet, som også skal ha innflytelse på hvilke informasjonskanaler som skal benyttes. Målsettingen er å spre informasjon om næringsutvikling og motivere til dette, samt profilere gode resultater av virkemidlene. Dette må skje direkte til potensielle nyetablerere, til presse, folkevalgte, offentlig forvaltning og et samlet virkemiddelapparat. Samarbeidet med Statens landbruksforvaltning (SLF) må videreutvikles både med tanke på konkrete arbeidsområder og informasjonsutveksling.

Departementet viser ellers til omtale av kvinner som målgruppe i Nærings- og handelsdepartementets oppdragsbrev pkt. 4 Andre forutsetninger og krav.

4.1 Samarbeidet gjennom det regionale partnerskapet

Regjeringen legger vekt på å sikre lokal innflytelse på næringsutvikling i bygdene. Regionale strategier for landbruksrelatert næringsutvikling, tett samarbeid i det regionale partnerskapet og med kommunene er en vesentlig del av dette. Det er viktig at INs distriktskontor, fylkesmennene og fylkeskommunene diskuterer temaer lokalt for å sikre gjensidig forankring, og landbrukets plass i INs arbeid. Gjennom fylkeskommunens nye rolle på landbruks- og matområdet blir det regionale partnerskapet og arbeidet innenfor dette særskilt viktig for en god måloppnåelse. Det er av avgjørende betydning for resultatet av næringsutviklingsarbeidet at det regionale samarbeidet fungerer godt. LMD ber derfor IN fortsatt bidra til å videreutvikle det regionale samarbeidet i positiv retning.

4.2 Forholdet til statsstøtteregeverket

LMD viser til ESAs henvendelse til departementet angående implementering av statsstøtteregeverket i Verdiskapingsprogrammet for matproduksjon, Bioenergiprogrammet og bygdeutviklingsmidlene, og til LMDs svar på dette i brev av 19.11.2007. LMD ber på bakgrunn av dette IN være spesielt oppmerksom på at alle tildelinger som omfattes av statsstøtteregeverket, skjer i tråd med dette. Det vises for øvrig til nærmere omtale under Trebasert innovasjonsprogram og Bioenergiprogrammet for forhold som vedrører disse spesielt.

5. ADMINISTRATIVE FORHOLD

5.1 Kap 1150 Post 50 – Fondsavsetninger

Statens landbruksforvaltning (SLF) har det administrative hovedansvaret for LUF, jf. St.prp. nr.1 Tillegg nr. 3 (1999-2000). For LUF-ordninger som skal forvaltes av IN, legges det opp til periodisk overføring (4-6 ganger pr år) av midler fra fondet til IN, som

utbetaler og regnskapsfører tilskudd/lån og mottar og regnskapsfører inntekter fra avdrag på lån. IN må videreføre sin kontakt med SLF når det gjelder regnskap og overføring av midler.

5.2 Kapittel 1151 Post 51 – Tilskudd Utviklings- og investeringsfondet for rein (RUF)

På bakgrunn av kvartalsvise rapporter vil IN få refusjon fra RUF til konfliktforebyggende tiltak. Refusjonen vil bli effektivert av Reindriftsforvaltningen i Alta.

Utbetaling av midler til verdiskapingsprogram for reindrift skal skje etter anmodning fra IN til Reindriftsforvaltningen. Det er viktig at IN prioriterer den regnskapsmessige oppfølgingen slik at overføringene heretter skjer i takt med den faktiske utviklingen i programmet. Det vises i denne forbindelse til Riksrevisjonens merknader.

5.3 Administrasjon

Fra og med 2011 skal den enkelte oppdragsgiver dekke alle administrasjons- og gjennomføringskostnader utover basiskostnadene for sine oppdrag, med unntak for aktiviteter som skal være selvfinansierende. Selskapets basiskostnader dekkes av bevilgningen over Nærings- og handelsdepartementets budsjett kap. 2421, post 70. Selskapets låne-, garanti-, og fondsordninger skal hver for seg, være selvfinansierende og dekke sine totale administrasjons- og gjennomføringskostnader.

For LMDs ordninger som IN forvalter, medfører dette at administrasjons- og gjennomføringskostnadene i budsjett for 2011 skal spesifiseres på hvert program/ordning. Departementet viser til en mer detaljert omtale av dette i brev til IN fra LMD av 13.1.2011. Det presiseres for øvrig at andre driftskostnader knyttet til ordningene som for eksempel trykksaker og kjøp av konsulent tjenester, skal rapporteres som prosjektkostnader og skal dekkes innenfor den enkelte ordningens ramme.

For øvrig omtale av ny modell for finansiering av administrasjons- og gjennomføringskostnader vises det til Nærings- og handelsdepartementets og Landbruks- og matdepartementets Prop. 1 S (2010-2011).

For 2011 gis IN anledning til å trekke inntil følgende beløp til administrasjons- og gjennomføringskostnader på de enkelte ordningene²:

Ordninger	Administrasjons- og gjennomføringskostnader, tusen kr
VSP Rein	1 200
Utviklingsprogram for matspesialiteter	7 500
Trebasert innovasjonsprogram	4 500
Bioenergiprogrammet	5 300
Reiseliv, landbruk	2 000
Sum program	20 500
BU-ordningen	30 000
e-sporing	100
Inn på tunet inkl. løftet	1 124
Sum spesielle oppdrag	31 224
Matstreif	2 000
IGW	3 840
Sum større prosjekt	5 840
LMDs andel av kundeeffektundersøkelsen	500
Sum alle oppdrag	58 064

IN gis anledning til å se rammene for administrasjons- og gjennomføringskostnader for Trebasert innovasjonsprogram og Bioenergiprogrammet i sammenheng, slik at kostnadene for det enkelte program tilpasses det behovet IN identifiserer i løpet av året. Det forutsettes at total ramme ikke overstiger 9,8 mill. kr og at LMD holdes orientert om evt. justeringer.

LMDs andel av kundeeffektundersøkelsen finansieres under administrasjon av Landbrukets utviklingsfond.

LMD legger for øvrig til grunn at IN sørger for gode rutiner for saksbehandling, oppfølging og kontroll i forvaltningen av alle ordningene.

6. RAPPORTERING OG RESULTATOPPFØLGING

I mål- og resultatstyringssystemet for Innovasjon Norge angis det hvordan Innovasjon Norge skal rapportere på ulike ordninger til departementene. IN skal rapportere til LMD på bruken av virkemidlene i tråd med rapporteringskalenderen for 2011, utsendt av NHD. Det vil i 2011 bli avviklet 2 styringsmøter mellom LMD og IN. LMD vil videreutvikle kontaktutvalget mellom LMD, fylkesmannen, fylkeskommunen og IN (minimum to møter pr år). Møter utover dette vil bli avviklet etter behov.

² Administrasjons- og gjennomføringskostnadene til forvaltning av BU-ordningen blir overført direkte til Innovasjon Norge jf. pkt 3.2.2

IN skal to ganger i løpet av 2011 orientere LMD om planlagte og gjennomførte aktiviteter på følgende områder:

- ✓ Arbeid med ungdom og likestilling i landbruket
- ✓ Trebasert innovasjonsprogram
- ✓ Verdiskapingsprogram for matproduksjon
- ✓ Bioenergiprogrammet
- ✓ Utviklingsprogram for grønt reiseliv
- ✓ Verdiskapingsprogram for reindrift
- ✓ Arbeid med Inn på tunet
- ✓ Innlandet 2010
- ✓ Arbeid knyttet til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og jordbruk
- ✓ Kommunene som førstelinje for næringsutvikling

Jf. punkt 5.3 *Administrasjon*, skal IN rapportere bruken av administrasjons- og gjennomføringskostnadene fordelt på hvert program/ordning. Rapport for dette skal foreligge til hvert styringsmøte mellom LMD og IN. LMD ber også om at IN i 2012 oversender en rapport om bruken av midler til administrasjon i 2011.

Landbruks- og matdepartementet tar forbehold om at departementet og Riksrevisjonen kan utføre kontroll med at midlene nyttes i henhold til de forutsetninger som blir gitt i dette brevet, jf. Bevilgningsreglementets § 10.

Med hilsen

Leif Førsell e.f.
ekspedisjonssjef

Anne Marie Glosli
avdelingsdirektør

Kopi:
Nærings- og handelsdepartementet
Kommunal- og regionaldepartementet
Fiskeri- og kystdepartementet
Utenriksdepartementet
Statens landbruksforvaltning
Riksrevisjonen